

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pöli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 2. maja 1860.

Veliki zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

Napovedovali smo že unidan, da letošnji zbor kmetijske družbe bo 9. dan t. m., to je, prihodnjo sredo. Zbor bo po navadi v mestni hiši in se začel ob devetih dopoldne. Po razglasu glavnega odbora bojo predmeti letošnjega zboru:

1. Ogovor predsednikov.
2. Naznanilo važniših opravil, ki jih je v preteklem letu družba doveršila.
3. Predlogi, nasveti ali skušnje družbenih podružnic in posamnih družbenikov.
4. Sladki sirk nadepolna klaja.
5. Svět, kako bi se dalo iz kmetijskega ozira saj nekoliko taki stiski v okom priti, kakoršna sedaj tare našo dolensko in notrajnsko stran.
6. Razmere med vremenstvom (meteorologii) in kmetijstvom.
7. Kaj se je lani na družbenem vertu opravilo, in naznanilo nekterih tukajšnih skušinj.
8. Razglas družbenih stroškov in dohodkov lanskega leta in kolikšni utegnejo letos biti.
9. Kterim sadjo- in murvorejcom naj bi se letos podelila sreberna svetinja.
10. Volitev odbornika in dnarničarja družbenega namesto gosp. Mihela Pregl-na, ki pa se more po §. 28 družbinih postav vnovič voliti.
11. Volitev novih družbenikov.

Na ogled bojo postavljene v tem zboru sledeče reči: Hribarjeva slamoreznica, — nova turšična robkarca, — Eggspüllerjeva precednica za vino, olje in druge tekočine, — novo iznajdeni lončki, v katerih mleko ne more skipeti, — arabska ovca, — seme sladkega sirka*), amerikske, konjskemu zobu podobne kuruze itd.

Ker so veliki zbori kmetijske družbe očitni, sme razun družbenikov, katerim samim gré beseda in glasovanje o različnih zbornih zadevah, vendar tudi vsak drug iz mesta in kmetov, komur je za domače kmetijske reči mar, v zbor priti, da sliši kar se tū govori, in pogleda kar je na ogled postavljenega.

Gospodarstvo z gnojem.

Kdor ima stergano mošnjo, zgublja denar iz nje; kdor ima slabo gnojnico, takemu uide veliko gnoja; kdor pa veliko gnoja pogubi, ta pride tudi ob lep kosec kruha. Kaj bi si nek od takega gospodarja mislili, kateri svoje pridelke v žitnico nasipa, v katero dežuje, da mu spravljeno žito pognjije. Al ne bomo tacega gospodarja nemarneža imenovali? Menim, da! Ravno tako gospodari tudi tisti kmet, kateri ima slabo gnojišče, iz kterega mu dežnica in snežnica najboljši gnoj izperate, da mu gré najboljša gnojnica v zgubo

in ž njo veliko zernja in slame ali kakoršnega koli družega pridelka.

Kovač Štefanček je prerajtal: Kdor na svojo njivo 20 bokalov dobre gnojnice polije, dobi iz nje po sedanji ceni za 20 kr. več žita in pa slame. Komur tedaj vedro gnojnice po nemarnosti odteče, ta zgubi za 40 krajcarjev zernja in slame.

Za koliko sto milijonov veder pa leto in dan gnojnice po nemarnem iz gnojišč odteče! — Jez mislim, da ne bom preveč na stran zadel, če pravim, da tistim kmetom, kateri pusté, da jim gnojnica iz gnojišča odteka in se jim na vse kraje pogubuje, se jim je po vrednosti več po nemarnem pogubi, kar davka od svojega grunta plačujejo.

Tukaj moram pa vendar le omeniti, da je tū in tam že več kmetov, kateri gnojnico bolj čislajo in ki ne pusté, da bi se razlivala in pogubovala kamorkoli, ampak jo skerbno spravljajo in na polje vozijo. Za take gospodarje ni ta sostavek namenjen; take le prosim, naj bi svoje sosede podučevali, ki še ne vejo z gnojem prav gospodariti.

Naj tem ob kratkem in prav po domače povem, kako se ima gnojišče napraviti, da bo prav.

Gnojišče se po prostoru dvorišča nareja. Najbolje je podolgasto na štiri vogle, 3, k večjemu 4 čevlje globoko, pa z ilovco ali glino dobro zatlačeno, da se gnojnica skoz izcejati ne more, in da se lahko do njega z vozom priti dá.

Dežnica s streh ali kaka druga voda ne sme na gnojišče teči.

Jama za gnojnico naj se napravi, če se le dá, na najnižjem kraji. Če svet dosti visí, je dobro, ako se gnojnica iz hlevov na gnojišče oceja in se še le skozi gnoj v gnojnično jamo steka. To je boljše kakor če gnojnica naravnost v svojo jamo teče.

Najboljše pa je, če je jama za gnojnico prav prostorna, in se kakemu obokanemu keldru podobna pod gnojiščem napravi, da se v njem gnojnica po volji hrani in o pravem času na polje speljati dá. Če je jama za gnojnico preplitva, se večkrat pripetí, da gnojnica ob časih, ko se ne more na njive izvoziti, se iz jame razliva in na vse kraje pogubuje.

Kjer je le moč, naj se sekreti (stranišča) tako napravijo, da se v gnojnico ocejajo. Tū se črna juha napravi, ki na njivi in travniku res skoraj čudeže dela!

Da se gnojnica iz jame iztromba (izpumpa), je najbolj pripravna tlačivna tromba, ker se ž njo goščava in blato iz jame najložeje iztromba, če se le dobro pomeša.

Tū še nekoliko besed pristavim, kako naj se z gnojem ravná. Kdor si je dobro gnojišče napravil, mora tudi skerbeti, da si dober gnoj napravi; gnoj se pa dober napravi, če se ob suši in v suhem vremenu večkrat z gnojnico polije. Posebno pa če je gnoj na gnojišču previsoko nakopičen, ali pa če se pariti in kaditi prične; zdaj je zadnji čas, da se z gnojnico polije, sicer se sožgè in iz njega izpuhti najboljša dobrota, ker soparica, ki se iz gnoja kadí, je tudi gnoj in sicer najboljši. Kemikarji ime-

*) Pri tej priliki naznanjamo, da se dobiva na vertu kmetijske družbe ravno iz Babolne prejeta sirkovo seme, funt po 20 nov. krajc., tedaj napol cenejše memo dunajskega. Vr.

nujejo to, kar se iz gnoja izkadí, z gnjilcom združene dele, ki so za rastlinsko rast najbolj potrebni.

Zato se mora skrbeti, da gnoj vedno vlažen ostane, in da ne splesnija in ne sprepeli. Razun tega se dá gnoj tudi jako zboljšati in pomnožiti, če se večkrat s perstjo posuje, da na lego gnoja pride lega persti, in da ga živina včasih dobro pomandra in potlači. To storí, da se z gnjilcom združeni deli tako naglo iz gnoja ne izkadijo, ampak ostanejo v njem.

Gospodarske skušnje.

(Kako z brejimi svinjami ravnati, da srečno veržejo). Časnik „Fortschritt“ piše tako-le: Neki gospodar je bil večkrat prav nesrečen s svojimi svinjami; veliko mu jih je poginilo, kadar so vergle. Naključilo se mu je, da je zvedil za lahko pomoč, to nesrečo odverniti. Brejim svinjam naj se zadnjih 8 dní, preden imajo vreči, daje le mleko, s kterega se vsa smetana čisto posname, in nobene druge klaje. Po posnetem mleku se odverne svinji zapeka (to je, svinja ni zapečena ali zaperta), za katero toliko svinj pogine. Kd je vergla, dobí še le jesti, kadar je blato od nje šlo. Ako se to ne zgodi kmali, se ji dá 4 lote grenjke soli (Bittersalz), in potem se kmali očedi. Gospodar, ki je to skusil, pravi, da odtistihmal, ko tako ravná, ni nikoli nobene nesreče več imel in tudi to se mu ni več primerilo, da bi bile hotle svinje svoje mlade požreti.

(Kako na Rusovskem stare jablane pomlajujejo). Lepesin je potovaje po Rusovskem na več krajih vidil, kako tamošni kmetje starikaste jablane pomlajujejo. Staremu drevesu na eni strani odsekajo čisto vse korenine; potem upognejo drevo na tisto stran, kjer so se pustile korenine, in tū skopljejo dolgo jamo, v katero položé drevo z vejami prav lepo; potem ga posujejo z dobro gnojno zemljo. Tako zakopano drevo poganja zdaj mladike, ktere vsadé, berž ko so nekoliko močne. Tako si naredé iz ene same stare jablane po 30 mladih, ktere veliko pred rodijo kot take, ki so iz posejanih pešk izrastle.

Obertnijska skušnja.

(Dober klej ali zamazka za kamne se napravi), ako se žvepla, vozka in smole v enaki meri vzame; žveplo in smola se skupaj stopita, potem se pridene voska, in vse skup dobro zmeša. Vsaka plat kamna se popred enmalo razgreje, potem s tem klejem namaže, in polagoma vkup stisne. Ko se je zamazka dobro shladila, je tako trdna, da se kamen na vsakem drugem mestu raji zdrobi kakor na zamazki.

Pomoč zoper miši na polji.

Odgovor na vprašanje iz Kroke.

Po naključbi se nam je založilo pisemce Vaše, v katerem želite zvediti pripomoček zoper miši. Še le danes Vam tedaj damo odgovor, pa mislimo, da ste v tem že morebiti sami dobri svét našli, ki so ga „Novice“ lani v 48. listu na 376. strani ponavljale, rekši, da po mnogih skušnjah ni boljšega, cenejšega in manj nevarnega pomočka kakor je ta, ako se pšenica in ječmen v močnem iz pepéla hrastovih derv skuhanem lugu tako dolgo namaka, da se zerna začno napenjati; nekoliko v tem lugu namakanih pa potem spet posušenih zern se verže po luknjah, ki so jih miši ravno kar zrile.

Letos je dosti miš; priložnosti je tedaj dovelj skusiti ta pomoček, kterega je tudi kmetijska družba v Pragi posebno priporočala. Naj bi pa gospodarji, ki kakošno zlo hvaljeno reč skušajo, potem tudi očitno naznanili, kako se jim je skušnja obnesla, sicer se ne zvé, kar je dobro, pa tudi ne sliši, kar ne veljá nič.

Podučna kratkočasnica.

Ste že vidili tako?

Neka baba je vedno godernjala in se jezila, da ji copernice kravo molzejo, in vsakemu je jela od tega klobasati, če je le kaj malega ž njo govoril.

Nekega dne jo prosi neki popotnik gosposkega stanú in kakor je bilo viditi precej prebrisane glave (gotovo je že deveto šolo študiral) malo mleka. Godernjaje mu ga prinese, vendar se v začetku sramuje, temu popolnoma tujemu človeku o copernicah kaj spomniti. Ko se pa v pogovor podasta, se le prederzne tudi o copernicah pregovoriti, in tujcu potoži, kako malo in slabo mleko da ima njena krava, ker jo vedno copernice hodijo molzt.

„A tako“ — ji seže v besedo popotnik — koliko mi daste, pa dobila bodeva copernico v pest? S tem je bil babo tako razveselil, da je mu koj deset kron obljubila in ga silila, naj hitro naredí, ker bi jako rada poznala šentane copernice, ali so domače ali iz kakega družega kraja. Al popotnik, zvita buča, ni hotel babi koj svoje umetnosti pokazati ter je rekel, da zdaj ni pravi čas, ker se to najlože okoli ene popoldne zgodi. Prosi jo do tistega časa počakati; bila je še le ura devet. V tem sta se mnogo od copernic pogovarjala in ker ji je veliko prigodb pripovedoval, kako da je copernicam na repe stopal, jim metlje pobiral, ali jih kako drugač kozje molitvice učil, se ji je tako prikupil, da mu napravi opoldne kosilo, da ga je komaj miza nosila. Po kosilu pa prične s tem svojo umetnost, da prekriža trikrat kravo in spravi babo na njo, ji zveže noge pod vampom skupaj, ji zagerne predpert čez obraz; potem pa moli in klafá brez konca in kraja. Potem požene kravo po ulicah, babi pa veva v eno mer prašati: „Ste že vidili tako?“ Kdor bo rekel, da, — tisti hodi kravo mlest. To rekši stisne svoj zaslužek v žep in jo pobere hitro odtod.

Baba jezdi skoz vas in vedno kričí: „Ste že vidili tako? ste že vidili tako?“ S tem vpitjem spravi celo vas na noge; od vseh strani vrejo ljudje gledat, kaj da je? — toda vsak je rekel, da ni vidil; nak take pa še ne, nikoli ne! Od vseh krajev se razlega tak vriš in smeh, da se krava splaši, babe pa vendar stresti ni mogla, ker je bila dobro privezana; nazaduje priletí krava na kup kamnja ter si nogo zlomi.

Tako je bila baba, namesto zvediti copernico, ob kravo; prekanjeni popotnik se je pa za ulovljenih deset kron marsikrat pri poličku sladkega vinca veselil, češ, da bi pač še več takih abotnih kmetic vjel, ki verujejo na copernice!

Zapisal kakor čul J. V—c.

Kranjci na Horvaškem.

Spisal J. Terdina.

(Dalje.)

Govoril bi zdaj kaj o žitnih kupcih, ker je sploh znano, koliko banaške pšenice se v Sisku ali v Karlovcu za Kranjsko razklada, al ti tergovci večidel ne hodijo sami po blago, temuč imajo svoje agente, ki niso naši ljudje; jez popisujem pa le tiste rojake, ki živé na Horvaškem, če ne več saj po nekaj dní ali tednov, zatoraj o žitnih kupcih nimam kaj reči.

Veliko, veliko pa bi imel povedati o kranjskih brodnikih; toda človeka obide otožnost, ko pomisli na-nje. Kakor je pregnala železnica povodno vožnjo od Zidanega mosta do Zaloga, jo bo pregnala tudi dalje do Zagreba in sčasoma celó do Siska. Počasi se dodeluje, toda čez kakih deset let bo brez dvombe gotova in potem z Bogom veselo, brezskerbno življenje, z Bogom lahek in obilen dobiček, z Bogom lepi čversti fantje, da ni bilo lepših in čverstejih od vas na Savi in na Dravi noter do silne Donave, z Bogom vsa poezija brodarstva, brogarskih čednost in napak! Kjer derdrajo hlaponi, se poteguje za njimi in ob njih pusta